

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ВІСНИК

АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я

Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.*

Випуск 4 (76) 2013

Том 2

Частина 2

Миколаїв
2013

Замовник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 19669-9469ПР від 11.01.2013.
Згідно з Постановою ВАК України від 14.04.2010 р. № 1-05/3 видання включено до переліку фахових видань.

Головний редактор: В.С. Шебанін, д.т.н., проф., чл.-кор. НААНУ

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н, проф.

К.М. Думенко, д.т.н., доц.

В.П. Клочан, к.е.н., доц.

М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.

В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шебаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневська, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., доц.; О.Є. Новіков, д.е.н., проф.; О.В. Скрипнюк, д.ю.н., проф.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.І. Топіха, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; В.С. Дога, д.е.н., проф. (Молдова).

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; К.В. Дубовенко, д.т.н., проф.; В.Д. Будаков, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; В.П. Лялякіна, д.т.н., проф. (Росія).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; Л.С. Патрева, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН України; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; В.А. Захаров, д.с.-г.н., проф. (Росія); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; Л.К. Антипова, д.с.-г.н., доц.; В.І. Січкарь, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; А.П. Орлюк, д.б.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Майкл Бьоме, проф. (Німеччина).

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 4 від 25.12.2013 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:
54020, Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9,
Миколаївський національний аграрний університет,
тел. 0 (512) 58-05-95, visnyk.mnau.edu.ua, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2013

ЖИВА МАСА ОВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ГІРСЬКОКАРПАТСЬКОЇ ПОРОДИ У РІЗНІ ВІКОВІ ПЕРІОДИ

Т.В. Чокан, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник

Інститут біології тварин НААН України, Львів

Наведено результати досліджень динаміки росту живої маси, абсолютних і середньодобових приростів, відносної швидкості росту, кратності збільшення та напруги росту живої маси овець української гірськокарпатської породи у різних зонах розведення. Встановлено, що у всі вікові періоди вівці, яких розводять у низинній зоні, порівняно з ровесницями, яких розводять у гірській зоні, характеризуються вищими показниками живої маси.

Ключові слова: вівці, жива маса, абсолютний приріст, середньодобовий приріст, відносна інтенсивність росту, напруга росту, кратність збільшення живої маси.

Постановка проблеми. Одне з чільних місць в економіці Карпатського краю займало і продовжує займати в наш час тваринництво. Зокрема вівчарство, скотарство і конярство є тут традиційними галузями сільськогосподарського виробництва, оскільки суворий клімат, гориста місцевість та невелика кількість орних земель не сприяють розвитку землеробства [1, 2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Українські гірськокарпатські вівці, як і більшість гірських порід, яких розводять в специфічних, інколи екстремальних, природно-кліматичних умовах, порівняно невеликі тварини, з високою пластичністю за живою масою та хорошою здатністю до нагулу. Селекція цих тварин була спрямована на закріплення максимальної м'ясної продуктивності при використанні переважно зелених кормів пасовищ [3, 4].

Мета досліджень. Вивчали вікову динаміку живої маси від народження до 30-місячного віку та середньодобових приростів овець української гірськокарпатської породи, яких розводять у різних зонах Карпатського регіону.

Матеріали і методика досліджень. Дослідження проведено в динаміці на ярках та повновікових вівцематках української гірськокарпатської породи (УГК) у СФГ «Салдобош» (с. Стеблівка Хустського району, низинна зона, n=37) та СФГ «Банське» (с. Луг Рахівського району Закарпатської області, гірська зона, n=35).

Живу масу новонароджених тварин, при відлученні (у 3 місяці), у 9-, 13- 18- та 30-місячному віці вивчали шляхом індивідуального зважування.

Абсолютний приріст тварин за досліджувані вікові періоди визначали за формулою: $D = W_t - W_o$, де W_t і W_o – кінцева і початкова жива маса, кг; Середньодобовий приріст (R) визначали за формулою:

$$R = \frac{W_t - W_o}{t_2 - t_1},$$

де W_t і W_o – кінцева і початкова жива маса, кг, t_2 і t_1 – вік в кінці і на початку періодів, днів;

Відносна швидкість росту (K) визначали за формулою С. Броді:

$$K = \frac{W_t - W_o}{0,5(W_t + W_o)} \cdot 100;$$

Напругу росту (K) визначали за коефіцієнтами приросту:

$$K = \frac{W_t - W_o}{W_o} \cdot 100.$$

Кратність збільшення живої маси визначали шляхом ділення живої маси в 3-, 9- 18- і 30-місячному віці на живу масу новонароджених ягнят. Одержані результати досліджень оброблено методом варіаційної статистики за Н. А. Плохинским [5].

Результати досліджень та їх обговорення. Вівці української гірськокарпатської породи характеризуються досить високими показниками живої маси у всі досліджувані вікові періоди (табл. 1).

Таблиця 1

Жива маса тварин української гірськокарпатської породи овець у різні вікові періоди, кг, (M±m)

Вік тварин, місяці	Група тварин		
	СФГ «Салдобош» (n=37)	СФГ «Банський» (n=35)	Разом (n=72)
Новонароджені	3,1±0,04	3,0±0,05	3,0±0,03
3	15,9±0,11	15,5±0,17	15,7±0,10
8	23,8±0,13***	21,7±0,21	22,8±0,17
13	29,4±0,26***	26,5±0,29	28,0±0,25
18	37,1±0,27***	33,9±0,28	35,6±0,27
30	42,2±0,28***	39,1±0,20	40,7±0,26

Примітка. * – p<0,05, ** – p<0,01, *** – p<0,001 .

Так, жива маса новонароджених ягнят становила 3,0 кг, ярок 18-місячного віку – 35,6 і повновікових вівцематок – 40,7 кг. У овець, яких розводять у різних зонах Карпатського регіону, виявлено деякі відмінності за показниками живої маси, зокрема цей показник у новонароджених ягнят I групи (СФГ «Салдобош») становив в середньому 3,1 кг, а II групи (СФГ «Банське») – 3,0 кг і до 3-місячного віку у тварин обох господарств він зростав рівномірно, з незначною перевагою тварин СФГ «Салдобош» – на 0,4 кг. У наступні вікові періоди міжгрупова різниця за живою масою

набула вірогідного характеру, зокрема, перевага за цим показником тварин I групи над ровесницями II групи у 8-місячному віці становила 2,1 у 13-місячному – 2,9, у 18-місячному – 3,2 та 30-місячному – 3,1 кг ($p < 0,001$). За період від народження до 3-місячного віку жива маса піддослідних ягнят збільшилася в 5,1, до 8-місячного – в 7,5, до 13-місячного – в 9,2, до 18-місячного – в 11,8 і до 30-місячного – в 13,3 раза.

Найвищі абсолютні та середньодобові прирости у овець УГК породи спостерігалися від народження до 3-місячного віку і становили 12,7 кг та 138,6 г відповідно (табл. 2). У наступні вікові періоди ці показники значно знижувалися. Нами встановлено, що названі показники значною мірою залежали від зони розведення тварин. Так, у всі досліджувані вікові періоди вони були більшими у ярочок з низинної зони розведення (виняток – віковий період від 18 до 30 місяців).

Таблиця 2

Абсолютні та середньодобові прирости живої маси, (M±m)

Віковий період, місяці	Група тварин					
	Абсолютний приріст, кг			Середньодобовий приріст, г		
	СФГ "Салдобош" (n=37)	СФГ "Банський" (n=35)	Разом (n=72)	СФГ "Салдобош" (n=37)	СФГ "Банський" (n=35)	Разом (n=72)
0-3	12,9±0,11	12,6±0,12	12,7±0,09	139,8±1,15	136,7±1,34	138,6±0,97
3-8	7,8±0,16 ***	6,2±0,18	7,1±0,15	51,3±1,02 ***	40,3±1,21	42,2±0,99
8-13	5,6±0,22 **	4,8±0,20	5,2±0,14	36,5±1,44 **	31,4±1,38	34,1±0,90
13-18	7,7±0,12	7,4±0,17	7,6±0,10	50,2±0,78	48,2±1,07	49,5±0,65
18-30	5,2±0,16	5,4±0,26	5,3±0,17	14,1±0,49	14,7±0,86	14,4±0,47
0-30	39,2±0,28***	36,1±0,20	37,7±0,25	43,0±0,31***	39,6±0,21	41,3±0,28

Примітка. * – $p < 0,05$, ** – $p < 0,01$, *** – $p < 0,001$.

Ця перевага за абсолютними приростами у період від народження до 3-місячного віку становила 0,3, від 3- до 18-місячного – 1,6 ($p < 0,001$), від 8- до 13-місячного – 0,8 ($p < 0,01$), від 13- до 18-місячного – 0,3 та від народження до 30-місячного – 3,1 кг ($p < 0,001$). Аналогічна картина спостерігалася і за середньодобовими приростами овець. За цим показником тварини I групи переважали ровесниць з II групи відповідно на 3,1, 2,0 ($p < 0,01$) та 3,4 г ($p < 0,001$). Проте, слід відмітити, що у віковий період від 18 до 30 місяців перевага за вище названими показниками була на боці овець гірської зони розведення, однак вона була невірогідною і становила відповідно 0,2 кг та 0,6 г.

Найвищі показники відносної швидкості та напруги росту живої маси у тварин обох груп спостерігалися у період від народження до 3-місячного віку. За цими показниками у вікові періоди від народження до 3-місяців, від 8 до 13 та від 18 до 30 місяців між тваринами обох груп вірогідної різниці не виявлено, а у віковий період від 3- до 8-місячного віку ярочки

СФГ «Салдобош» переважали ровесниць СФГ «Банське» на 6,2 ($p < 0,001$) та 9,2 % ($p < 0,001$) і поступалися їм у віковий період від 13 до 18 місяців на 1,2 ($p < 0,05$) та 1,5 %. У цілому за весь період вирощування від народження до 30 місяців відносна швидкість росту живої маси овець І групи порівняно з тваринами ІІ була більшою на 2,3 ($p < 0,001$), а напруга росту – на 86,9 % ($p < 0,001$).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Встановлено, що тварини української гірськокарпатської породи овець характеризуються досить високими показниками живої маси у всі вікові періоди. Ріст живої маси овець певною мірою залежить від географічної зони їх розведення. У всі вікові періоди вівці, яких розводять у низинній зоні, порівняно з ровесницями, яких розводять у гірській зоні, характеризуються вищими показниками живої маси.

Для більш повної характеристики господарсько корисних ознак овець УГК породи в подальшому буде досліджено залежність їх молочної продуктивності від інтенсивності росту у молодому віці.

Список використаних джерел:

1. Mecinski Z. Studia zootechniczne nad owca gorska na huculsczyzynie / Z. Mecinski. Polska academia umiejtnosci. Prace rolniczo-lesne NR 29.– Krakow. 1938. – S. 6-30.
2. Вівчарство України / В.М. Іовенко, П.І. Польська, О.Г. Антоненць [та ін.]. – К. : Аграрна наука, 2006. – 614 с.
3. Федорюк М.Д. Економічна ефективність розвитку вівчарства у Карпатському регіоні / М.Д. Федорюк Л.Й. Височанська // Вісник аграрної науки.– К. : Аграрна наука, 2010. – № 11. – С. 69-72.
4. Біологічні та господарсько-корисні ознаки гірськокарпатських овець з вовною природного забарвлення / І.А. Макар, В.В. Гуменюк, М.В. Мартищук [та ін.]. – Львів : Афіша, 2004. – С. 8-23.
5. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н.А. Плохинский. – М. : Колос, 1969. – 256 с.

Т.В. Чокан. Живая масса овец украинской горнокарпатской породы в разные возрастные периоды.

Приведены результаты исследований динамики роста живой массы, абсолютных и среднесуточных приростов, относительной скорости роста, кратности увеличения и напряжения роста живой массы овец украинской горнокарпатской породы в разных зонах разведения. Установлено, что во все возрастные периоды овцы, которых разводят в низинной зоне, по сравнению ровесницами, которых разводят в горной зоне, характеризуются более высокими показателями живой массы.

Ключевые слова: овцы, живая масса, абсолютный прирост, среднесуточный прирост, относительная интенсивность роста, напряжение роста, кратность увеличения живой массы.

T. Chokan. Live weigh tof Ukrainian Mountain Carpathian sheep in different age periods.

The data of body weight gaining dynamics, absolute and average daily body weight gain, relative growth, multiplicity and tension of body weight growth of Ukrainian Mountain Carpathian sheep in different zones of their breeding were presented. It was found that in all ages the sheep that they breeding in low land are a compared to peers who were raised in the mountainous area characterized by a higher body weight.

Key words: sheep, live weight, absolute growth, average daily gain, the relative intensity of growth, increasing the frequency of live weight.

ЗМІСТ

І.О. Балабанова. ВПЛИВ СТРЕС-ФАКТОРІВ НА ПРОДУКТИВНІ ЯКОСТІ СВИНЕЙ ПОРІД ЛАНДРАС І ВЕЛИКА БІЛА	3
А.О. Бондар. ВПЛИВ ІНФРАЧЕРВОНОГО ОПРОМІНЕННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПОРОСЯТ-СИСУНІВ.....	7
Н.О. Борисенко, Т.А. Нагорнюк, С.І. Тарасюк. ОСОБЛИВОСТІ ГЕНЕТИЧНОЇ СТРУКТУРИ БІЛОГО І СТРОКАТОГО ТОВСТОЛОБИКІВ	12
І.А. Галушко. МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ ГОЛШТИНСЬКОЇ ПОРОДИ РІЗНОГО ЕКОПОЄДНАННЯ.....	18
М.І. Гиль, П.О. Шебанін. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВІДТВОРЮВАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ САМИЦЬ РІЗНИХ ПОРІД ХУДОБИ МОЛОЧНОГО НАПРЯМУ ПРОДУКТИВНОСТІ.....	24
Ю.М. Глушко. ХРОМОСОМНИЙ ПОЛІМОРФІЗМ УКРАЇНСЬКИХ КОРОПІВ ДП СГЦР «ПОДІЛЛЯ».....	34
О.В. Гончарова. ЯКІСТЬ ВОДИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИ НАПУВАННІ СТРАУСІВ	43
В.І. Гроза. ВИРОЩУВАННЯ ПЕРЕПЕЛІВ З ВИКОРИСТАННЯМ НАНОСРІБЛА	47
А.В. Гуцол. ЖИРНОКИСЛОТНИЙ СКЛАД М'ЯЗОВОЇ ТКАНИНИ СВИНЕЙ ПРИ ЗГОДОВУВАННІ ФЕРМЕНТНИХ ПРЕПАРАТІВ.....	51
О.В. Іванова, Є.В. Баркарь. ВПЛИВ ГЕНОТИПУ БАРАНІВ-ПЛІДНИКІВ НА ЗБЕРЕЖЕНІСТЬ ТА СТАТЕВИЙ СКЛАД НАЩАДКІВ	57
Г.І. Калиниченко, О.А. Коваль. ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ЯКОСТІ СВИНОМАТОК ЗА РІЗНИХ ПОЄДНАНЬ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ	63
О.І. Каратєєва. ПРОГНОЗУВАННЯ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ХУДОБИ ЗА РІЗНИХ ТИПІВ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗМУ.....	68
В.А. Кириченко, С.П. Кот, В.М. Іовенко. ЗАЛЕЖНІСТЬ ПРОДУКТИВНИХ ОЗНАК ОВЕЦЬ ВІД ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ ВИЯВЛЕНИХ АНТИГЕНІВ	77
В.В. Коваленко. ЗВ'ЯЗОК ІНТЕНСИВНОСТІ НАРОЩУВАННЯ ЛАКТАЦІЙНОЇ КРИВОЇ З МОЛОЧНОЮ ПРОДУКТИВНІСТЮ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ.....	81
В.С. Козирь. М'ЯСНА ПРОДУКТИВНІСТЬ БУГАЙЦІВ ЗНАМ'ЯНСЬКОЇ ПОРОДИ ПРИ РІЗНОМУ РІВНІ ГОДІВЛІ.....	89
С.Б. Корнят, О.Б. Андрушко, М.М. Шаран, І.М. Яремчук. ПОКАЗНИКИ БІЛКОВОГО ОБМІНУ КРОВІ КОРІВ ЗА РІЗНИХ ФОРМ ЕНДОМЕТРИТУ	93
І.В. Назаренко, Т.Ю. Чумачова. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА СИРКОВИХ ДЕСЕРТІВ	99

Н.В. Новікова. ОСОБЛИВОСТІ БІОХІМІЧНОГО СКЛАДУ КРОВІ СВИНЕЙ З РІЗНОЮ АДАПТАЦІЙНОЮ НОРМОЮ В УМОВАХ ПЛЕМЗАВОДУ ТОВ «ФРІДОМ ФАРМ БЕКОН»	104
І.В. Новак, В.С. Федорович, Є.І. Федорович. МОРФОЛОГІЧНИЙ СКЛАД ТУШ, ХІМІЧНИЙ СКЛАД ТА ГІСТОМЕТРІЯ НАЙДОВШОГО М'ЯЗА СПИНИ БУГАЙЦІВ	109
Т.В. Підпала, О.С. Марикіна. ПРОДУКТИВНІСТЬ МОЛОЧНОЇ ХУДОБИ ЗА ЦІЛОРІЧНО СТІЙЛОВОЇ СИСТЕМИ УТРИМАННЯ.....	115
Л.С. Патрєва. РЕГУЛЯЦІЯ СТАТЕВОГО СПІВВІДНОШЕННЯ ПОТОМСТВА У КАЧОК.....	120
В.Г. Пелих, Т.С. Коваленко. ВИКОРИСТАННЯ ІНДЕКСІВ ДЛЯ ОЦІНКИ ОДНОРІДНОСТІ ТА ВИРІВНЯНОСТІ ГНІЗД СВИНОМАТОК	127
І.А. Помітун, Н.О. Косова, Н.В. Бойко, П.О. Рязанов. СЕЛЕКЦІЙНЕ ПОКРАЩЕННЯ БАГАТОПЛІДНОСТІ ОВЕЦЬ	131
Л.І. Романів, Р.С. Федорук, В.Г. Каплуненко. РЕПРОДУКТИВНА ЗДАТНІСТЬ БДЖОЛИНИХ МАТОК ЗА ПІДГОДІВЛІ БОРОШНОМ СОЇ З ДОДАВАННЯМ ХРОМУ	136
О.Ю.Сметана. ПОРІВНЯННЯ МОДЕЛЕЙ П. ВУДА ТА ДЖ. НЕЛДЕРА ДЛЯ ОПИСУ ЛАКТАЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ ГОЛШТИНСЬКИХ КОРИВ	144
П.В. Стапай, Н.М. Параняк, В.М. Ткачук. ФІЗИКО-ХІМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ВОВНИ ТА ЖИРОПОТУ ВІВЦЕМАТОК ЗА УМОВ ВИКОРИСТАННЯ У РАЦІОНАХ РІЗНИХ РІВНІВ ЙОДУ.....	150
О.О. Стародубець. ВІДТВОРЮВАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ КНУРІВ-ПЛІДНИКІВ УГОРСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ.....	155
Л.О. Стріха, Г.С. Григор'єва. ХАРАКТЕРИСТИКА ЯКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯЛОВИЧИНИ БУГАЙЦІВ РІЗНОЇ ВГОДОВАНОСТІ.....	159
О.К. Цхвітава, М.А. Дзядевич. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ РЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ	164
Т.В. Чокан. ЖИВА МАСА ОВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ГІРСЬКОКАРПАТСЬКОЇ ПОРОДИ У РІЗНІ ВІКОВІ ПЕРІОДИ.....	168
О.І. Юлевич, А.В. Лихач, Ю.Ф. Дехтяр. ВПЛИВ РАЦІОНІВ ГОДІВЛІ НА ПОКАЗНИКИ РОСТУ І РОЗВИТКУ ВІДЛУЧЕНИХ ПОРОСЯТ	173

Наукове видання

Вісник аграрної науки Причорномор'я Випуск 4 (76), Т. 2, Ч. 2.– 2013

Технічний редактор: *О.М. Кушнарьова.*
Комп'ютерна верстка: *О.Ю. Сметана,
О.С. Крамаренко,
Ю.В. Грицієнко,
І.В. Письменна,
Л.О. Домашова*

Підписано до друку 06.12.13. Формат 60×84 1/16.
Папір друк. Друк офсетний. Ум.друк.арк. 11,4.
Тираж 300 прим. Зам. № ____ . Ціна договірна.

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м.Миколаїв, вул.Паризької комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.